

den nyeste Tid nærmere ubviklet og ordnet de herhen hørende Forhold, saaledes som Agerdyrkingens Fremfærd og andre indtrædende Omstændigheder syntes at gjøre det fornødent. Det har herved, saaledes som N. S. Ørsted (Gaandbog V. S. 498) har sagt, „været Lovgiverens Niemed, at bevare de oprindelige Bønderjorder til Benyttelse paa den for Bøndestændens Vel tjenligste Maade“. Blandt de mange vigtige Indskrænkninger, som for dette Niemeds Skyld ere paalagte Eierens i hans Raadighed over disse Jorder, findes vel hidtil ikke nogen udtryffeligt Begrænsning af hans Ret til at tage en saa høi Indfæstning og saa høie aarlige Afgifter, som han kan formaae Bonden til at give. Den Indskrænkning, som L. 3—13—14 uidentvivel indeholdt med Hensyn til Landgilden, bortfaldt nemlig saa godt som ganske ved Forordningen 15de Juni 1792 § 10, der tillod Jorddrotterne med Hensyn til alle specielt af Fællesskabet udskiftede Bøndergaardte at betinge sig af tilkommende Fæstere saadanne Afgifter, som de med dem kunde forenes om. Disse Forholds Bestemmelse er vel saaledes overladt til Contractsfriheden; men der mangler dog ikke i Lovgivningen en indirecte Begrænsning for hvad Jorddrotten i denne Henseende kan fordræ. Denne Begrænsning ligger nemlig deri, at det under betydelig Pengestraf er Jorddrotten paalagt, inden en vis Tid, efterat en Fæstegaard er bleven ledig, atter at have den bortfæstet, og at han kun kan frie sig for dette Ansvar ved at oplyse, at han ikke har kunnet faae den bortfæstet endog uden Indfæstning, og at han forgjæves har opbudt den, forsynet med behørig Bygning, Besætning og Inventarium, til Bortfæstning paa saadanne Billaar, som af vedkommende offentlige Autoritet skjønes at være billige; see Forordningen om Bøndergaardtes Nedlæggelse af 25de Marts 1791, sft. med Forordningen 9de Februar 1820. Efter Tilstanden paa den Tid, da disse Bestemmelser bleve givne, have de uidentvivel været ganske tilstrækkelige til at forebygge overdrevne og for Fæstere ubelæggende Fordringer fra Godseierens Side. De gaae tydeligen ud fra den Forudsætning, at Godseierne vare pligtige til at bortfæste Gaardene paa billige Billaar, endsskjøndt det ikke fandtes fornødent, at det

Offentlige indblandede sig heri, saalænge Sagen kunde jevnes ved mindelig Overenskomst imellem de Vedkommende.

De Rettigheder med Hensyn til Bønderjorderne, som de ovenomhandlede Lovbud tydeligen tillægge Bøndestanden, ere ikke af den Natur, at de tilkomme noget enkelt Individ af denne Stand eller kunne gjøres gjældende af et saadant, men de tilkomme Standen i det Hele taget, eller, om man vil, Staten i Bøndestændens og den almindelige offentlige Interesse. Disse Jorder have af Hensyn til det offentlige Vel i Almindelighed og Bøndestændens Vel i særdeleshed erholdt en særegen Bestemmelse, hvisfølge Eierens Raadighed over samme ikke blot er visse bestemte Indskrænkninger underkastet, men han ogsaa i Almindelighed maa taale, at Staten til enhver Tid, under billigt Hensyn til samtlige Interesserebes Lary, nærmere regulerer denne Raadighed, saaledes som de foreliggende Forhold fordræ, for at Niemedet kan see Fyldest. Det har heller ikke været Eierens formeent at bortfæste eller bortfælgge disse Jorder til Personer udenfor Bøndestanden, idet der under de hidtilværende Forhold ikke har været nogen Fornødenhed til en saadan Indskrænkning. Brugen af en Bøndergaard har, foruden den nødvendige særegne Indsigt i Agerdyrkingen, krævet et til Arbeidsomhed og Nøisomhed saaledes tilvant Liv, for at Brugeren skulde kunne bestaae, at i Almindelighed ikke let Andre end bondefødte og bondeopdragne Personer kunde indlade sig paa at kjøbe eller endnu mindre paa at fæste sige Gaarde. Hertil kom, at alle Andre, der indlode sig paa et saadant Bønderbrug, naar ikke særegne personlige Forhold medførte en Undtagelse, derved gif over i Bøndestanden og bleve Medlemmer af denne, saa at navnlig deres Sønner bleve underkastede den Bøndestanden særligen paahvilende Børnepligt og alle de med denne følgende betydelige personlige Indskrænkninger. Endelig var det ogsaa almindelig Skik og Sædvane, at en Fæstegaard blev overdraget til et af den sidste Fæsters Børn eller til en anden Person af hans Familie, og Landets oprindelige Befolkning har saaledes netop paa Fæstegodset bedst vedligeholdt sig. Den Overgang, der fandt Sted fra de øvrige Borgerclasser i